

AKCIONI PLAN
ZAPOŠLJAVANJA I RAZVOJA LJUDSKIH RESURSA
ZA 2019. GODINU

-predlog-

Sadržaj

Uvodne napomene.....	13
DIO I: Strateški, makroekonomski i analitički okvir za izradu Akcionog plana zapošljavanja i razvoja ljudskih resursa za 2019. godinu	14
1.1 Nacionalna strategija zapošljavanja i razvoja ljudskih resursa 2016-2020.....	14
1.2 Makroekonomska predviđanja i budžetska ograničenja kao osnov za izradu Akcionog plana zapošljavanja i razvoja ljudskih resursa za 2019. godinu.....	15
1.3. Analitički okvir - kretanja na tržištu rada.....	16
1.3.1. Osnovne karakteristike ostvarenih kretanja na tržištu rada prema indikatorima MONSTAT-a, kao šireg uvida u cjelinu kretanja i stanja tržišta	16
1.3.2. Osnovne karakteristike ostvarenih kretanja na tržištu rada prema podacima iz administrativnih izvora.....	20
1.4. Ocjena stanja i preporuke Evropske komisije u pogledu Socijalne politike i politike zapošljavanja	24
1.5. Izazovi na tržištu rada Crne Gore.....	25
DIO II: Realizacija ključnih mjera i aktivnosti Akcionog plana zapošljavanja i razvoja ljudskih resursa za 2018. godinu	26
2.1. Prioritet I: Povećanje zaposlenosti. Smanjenje stope nezaposlenosti	26
2.2. Prioritet II: Efikasno funkcionisanje tržišta rada.....	28
2.3. Prioritet III: Unapređenje kvalifikacija i kompetencija usklađenih sa potrebama tržišta rada	29
2.4. Prioritet IV: Promovisanje socijalne inkluzije i smanjenje siromaštva.....	30
DIO III: Pregled mjera i aktivnosti Akcionog plana zapošljavanja i razvoja ljudskih resursa za 2019. godinu.....	32
DIO IV. Finansijski okvir za realizaciju aktivnosti Akcionog plana	47

Uvodne napomene

Nacionalna strategija zapošljavanja i razvoja ljudskih resursa 2016-2020 predstavlja strateški okvir za politiku zapošljavanja u Crnoj Gori, čije se sprovođenje zasniva na godišnjim akcionim planovima.

Godišnjim akcionim planovima se utvrđuju mjere i aktivnosti za ostvarivanje ciljeva u okviru prioriteta koji su postavljeni Strategijom. Ovaj proces podrazumijeva poštovanje principa podjele nadležnosti između resornih institucija i njihovu koordinaciju.

Akcioni plan za narednu godinu slijedi, potvrđuje i dograđuje vrijednosti i ciljeve definisane Nacionalnom strategijom zapošljavanja i razvoja ljudskih resursa 2016-2020, nastojeći da dodatno naglasi neophodnost vođenja sveobuhvatne, multisektorski zasnovane politike zapošljavanja i potrebu intenziviranja primjene mjera i aktivnosti, kako bi se uspješnije djelovalo na veću aktivnost stanovništva, rast zaposlenosti i smanjenje nezaposlenosti.

U okviru procesa izrade Akcionog plana zapošljavanja i razvoja ljudskih resursa za 2019. godinu, **ekspertsku podršku** je pružila prof. Nikica Mojsoska Blažeski, ekspertkinja angažovana od strane Regionalnog savjeta za saradnju, na zahtjev Ministarstva rada i socijalnog staranja.

DIO I: Strateški, makroekonomski i analitički okvir za izradu Akcionog plana zapošljavanja i razvoja ljudskih resursa za 2019. godinu

Strategija Evropa 2020 daje smjernice da se ekonomije zemalja usmjere ka pametnom, održivom i inkluzivnom rastu, koji će pratiti visoka stopa zaposlenosti, produktivnosti i socijalne inkluzije.

Smjernice za politike zapošljavanje EU daju okvir za sprovođenje potrebnih reformi u dijelu unapređenje ljudskih resursa potrebnih tržištu rada, koja se mogu prilagoditi društvenim promjenama i brzim promjenama tržišta rada, u svrhu ostvarivanja ciljeva pune zaposlenosti i socijalne uključenosti.

U tom smislu zaposlenost se mora sagledavati kao ključni cilj društvenog i ekonomskog razvoja, koji neposredno utiče na kvalitet života svih građana.

1.1 Nacionalna strategija zapošljavanja i razvoja ljudskih resursa 2016-2020

Nacionalna strategija zapošljavanja i razvoja ljudskih resursa 2016-2020, koja je usvojena krajem 2015. godine, predstavlja osnovni programski okvir za definisanje politike zapošljavanja i razvoja ljudskih resursa.

Strategija predstavlja sektorski doprinos otklanjanju prepreka privrednom rastu Crne Gore i direktan je nastavak strateškog okvira koji je postavljen Nacionalnom strategijom zapošljavanja i razvoja ljudskih resursa za period 2012-2015. godine. Ovo iz razloga što je postojeći strateški okvir zasnovan na međusektorskoj definiciji politike zapošljavanja, koja obuhvata mjere kako na strani ponude tako i na strani tražnje, razvojne ciljeve zapošljavanja i opšteg razvoja ljudskih resursa.

Novi pristup politici zapošljavanja podrazumijeva širi kontekst sagledavanja i sprovođenja strukturnih reformi, sektorskih politika, pojedinačnih mjera, sa ciljem uklanjanja prepreka i stvaranje uslova za ubrzani privredni rast, kao glavnog generatora rasta zaposlenosti.

Opšti cilj strategije je „Stvaranje optimalnih uslova za rast zaposlenosti i unapređenje ljudskih resursa u Crnoj Gori“ i za njegovu realizaciju definisana su četiri prioriteta:

Prioritet I: Povećanje zaposlenosti. Smanjenje stope nezaposlenosti,

Prioritet II: Efikasno funkcionisanje tržišta rada,

Prioritet III: Unapređenje kvalifikacija i kompetencija usklađenih sa potrebama tržišta rada,

Prioritet IV: Promovisanje socijalne inkluzije i smanjenje siromaštva.

Glavne oblasti unapređenja tržišta rada Crne Gore, a na osnovu kojih su postavljeni prioriteti Strategije jesu:

- unapređenje poslovnog okruženja, porast konkurentnosti i jačanje makroekonomske stabilnosti, ubrzanje privrednog rasta kao glavnog generatora rasta zaposlenosti, mjere aktivne politike zapošljavanja koje su usmjerene prema većoj efikasnosti tržišta rada, jačanje kapaciteta Zavoda za zapošljavanje (Prioritet I);
- promovisanje fleksigurnosti i smanjivanje rigidnosti zakonodavne zaštite zaposlenja, usaglašavanje sa evropskom regulativom politike zapošljavanja i socijalne politike, kao i podsticanje formalizacije neformalne zaposlenosti kroz dobro odmjeran balans podsticaja, prevencija i sankcija (Prioritet II);
- rast produktivnosti i razvoj ljudskih resursa kroz unapređenje znanja, vještina i kompetencija u cilju povećanja mogućnosti zapošljavanja i povećanja konkurentnosti kroz formalno obrazovanje, neformalno učenje i osposobljavanje (Prioritet III).
- unapređenje socijalnih davanja i usluga socijalne i dječje zaštite, u cilju bolje pokrivenosti i aktivacije ranjivih grupa, integracije u obrazovanju i zapošljavanju lica sa invaliditetom, kao i na podsticanju uključivanja pripradnika ranjivih grupa na tržište rada (Prioritet IV)

Strategijom su utvrđeni i pokazatelji mjerenja uspjeha njene implementacije, prema kojima je, između ostalih, predviđeno da se, u četvorogodišnjem periodu, međunarodno uporediva stopa zaposlenosti (15-64) prema Anketi o radnoj snazi (MONSTAT), poveća sa 50,4% na 56%, stopa zaposlenosti žena (15-64) poveća sa 45,3% na 51%, stopa nezaposlenosti (15-64) smanji sa 18,2% na 14%, stopa nezaposlenosti mladih (15-24) smanji sa 35,8% na 29%, stopa registrovane nezaposlenosti prema podacima ZZZCG smanji sa 14,95% na 13,5%.

1.2 Makroekonomska predviđanja i budžetska ograničenja kao osnov za izradu Akcionog plana zapošljavanja i razvoja ljudskih resursa za 2019. godinu

Osnovni cilj ekonomske politike je povećanje zaposlenosti i životnog standarda svih građana Crne Gore. Da bi se stvorili uslovi za brži i ravnomjerniji rast i razvoj, uspostavljen je aktivan odnos i radi se na suštinskom rješavanju identifikovanih problema, odnosno smanjenju/eliminisanju ključnih prepreka i izazova sa kojima se suočava Crna Gora na makroekonomskom nivou, a koji se, prije svega, odnose na fiskalnu stabilnost i stabilnost finansijskog i, u tom okviru, posebno bankarskog sektora.

Prema projekcijama makroekonomskih i fiskalnih pokazatelja za period 2017-2020, ekonomska politika Crne Gore biće uslovljena nizom faktora, od kretanja na globalnom i regionalnom nivou, obaveza iz procesa pridruživanja EU, do potrebe stvaranje uslova za jačanje ekonomskog rasta i razvoja i, s tim u vezi, valorizacije značajnih prirodnih, privrednih i ljudskih potencijala.

U 2019. i 2020. godini rast BDP-a biće u rasponu od 2,7-2,6%, sa pozitivnim doprinosom od potrošnje i neznatnim negativnim doprinosom investicija (jedan od razloga je smanjenje kapitalnog budžeta zbog završetka dionice autoputa). Doprinos eksternog sektora će biti pozitivan (oko 1,1-1,6 procentnih poena), zbog stagnacije uvoza (uglavnom zbog nižih investicija) i pozitivnog doprinosa izvoza (turizam). Deficit tekućeg računa smanjiće se na 16,5 i 14,5%, uz pozitivne doprinose izvoza usluga. Inflacija će ostati u rasponu od 1,9 do 1,5% u 2019. i 2020. godini, što odražava opštu stabilnost cijena.

Rast zaposlenosti će biti pozitivan (0,4% i 0,3% respektivno), a zarade će se povećavati u skladu sa kretanjem produktivnosti rada. Rast zaposlenosti je u prethodnom periodu bio značajno generisan efektima tražnje (rast zaposlenosti u građevinarstvu i vezanim djelatnostima), pa se očekuje da će nakon perioda investicionog buma doći do pada zaposlenosti u ovom sektoru i povezanim sektorima. Ovaj pad će biti nadomješten značajnim rastom zaposlenosti generisanim efektima ponude, koji su vezani za funkcionisanje novih hotelskih kapaciteta, infrastrukture u energetsom sektoru, multiplikativnim efektima izgrađene dionice autoputa i efektima ulaganja u sektor poljoprivrede.

1.3. Analitički okvir - kretanja na tržištu rada

1.3.1. Osnovne karakteristike ostvarenih kretanja na tržištu rada prema indikatorima MONSTAT-a, kao šireg uvida u cjelinu kretanja i stanja tržišta

Tržište rada prema podacima iz Ankete o radnoj snazi za drugi kvartal 2018. godine, bilježi pozitivne pomake, kod indikatora stope aktivnosti, zaposlenosti i nezaposlenosti.

Stopa aktivnosti (stanovništvo starosne grupe 15+) iznosila je 56,2% i bilježi rast od 2.6 procentna poena u odnosu na prvi kvartal 2018.g. kada je iznosila 53,6%, kao i rast u odnosu na isti kvartal prethodne godine (54,8%).

Stopa aktivnosti (15-64) iznosila je 65,2% i bilježi rast u odnosu na prvi kvartal 2018.g. kada je iznosila 62,2%, kao i blagi rast u odnosu na drugi kvartal prethodne godine (63,8%).

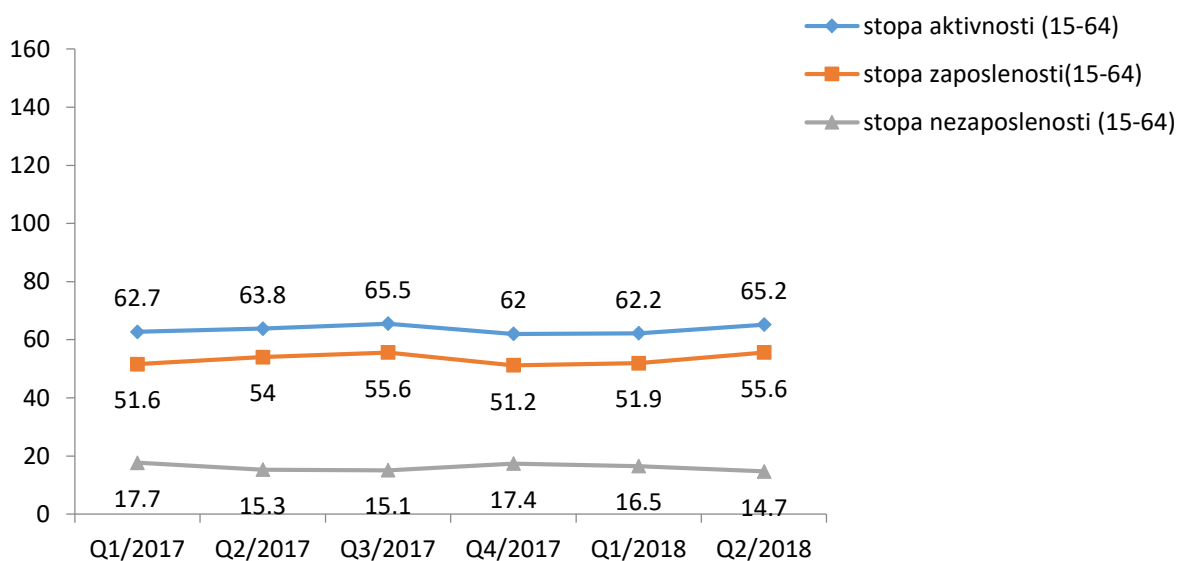
Stopa zaposlenosti (15+) iznosila je 48,1% što je 3,1 p.p. više u odnosu na prvi kvartal kada je iznosila 45%. Nadalje, stopa zaposlenosti je zabilježila rast i u odnosu na isti kvartal prethodne godine, sa 46,5% na 48,1%.

Stopa zaposlenosti (15-64) iznosila je 55,6% i veća je za 3,7 p.p. u odnosu na prvi kvartal kada je iznosila 51,9%, odnosno veća je za 1,6 p.p. u odnosu na drugi kvartal prethodne godine (54,0%).

Stopa nezaposlenosti (15+) iznosila je 14,4% i niža je za 1,8 p.p. u odnosu na prvi kvartal 2018. godine (16,2%). Takođe, trend smanjenja je vidljiv i u poređenju sa drugim kvartalom prethodne godine, kada je stopa nezaposlenosti iznosila 15,1%.

Stopa nezaposlenosti (15-64) iznosila je 14,7% i niža je za 1,8 p.p. u odnosu na prvi kvartal (16,5%), odnosno za 0,6 p.p. u odnosu na drugi kvartal prethodne godine kada je iznosila 15,3%.

Grafikon 1: Ključni indikatori tržišta rada 2017-2018

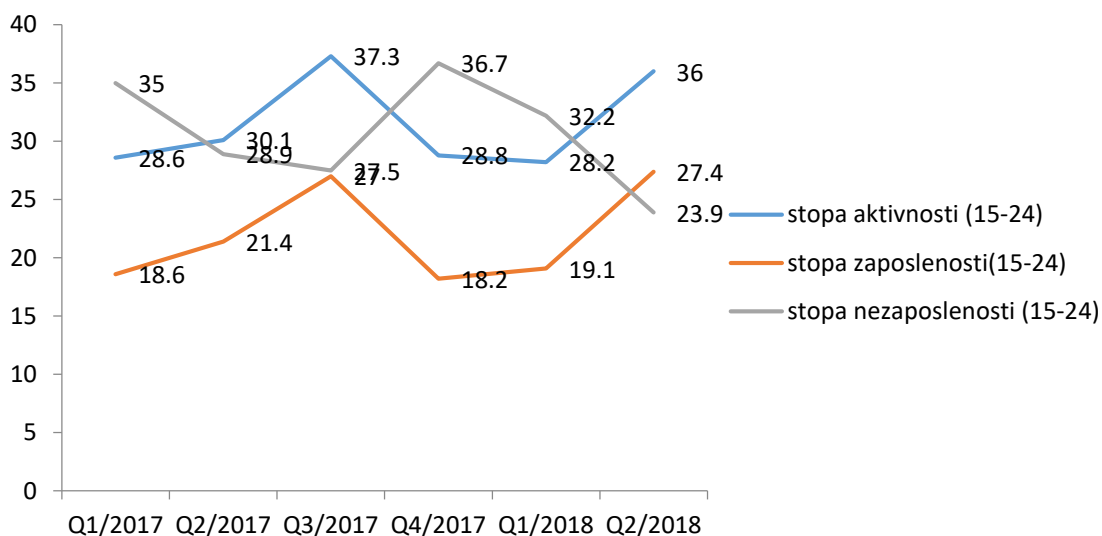

Izvor: Podaci Monstata

Indikatori za mlade (stanovništvo starosne grupe 15-24) ukazuju na veoma pozitivne ishode na tržištu rada u referentnom periodu. Stopa aktivnosti u drugom kvartalu 2018. godine iznosila je 36%, što je 7,8 p.p. više u odnosu na prvi kvartal tekuće godine, dok je stopa zaposlenosti bila 27,4% ili 8,3 p.p.

više u odnosu na prvi kvartal. Paralelno, došlo je do smanjenja stope nezaposlenosti sa 32,2% u prvom na 23,9% u drugom kvartalu 2018. godine. U odnosu na drugi kvartal prethodne godine, stope aktivnosti i zaposlenosti su više za 5,9 p.p. i 6 p.p., dok je stopa nezaposlenosti smanjena sa 28,9% na 23,9%. Razlog za izrazito pozitivna kretanja je veliki broj politika usmjerenih ka zapošljavanju i zapošljivosti mladih, uključujući povećanje broja programa i mjera koje sprovode različite institucije uz podršku nacionalnog budžeta ili sredstava Evropske unije.

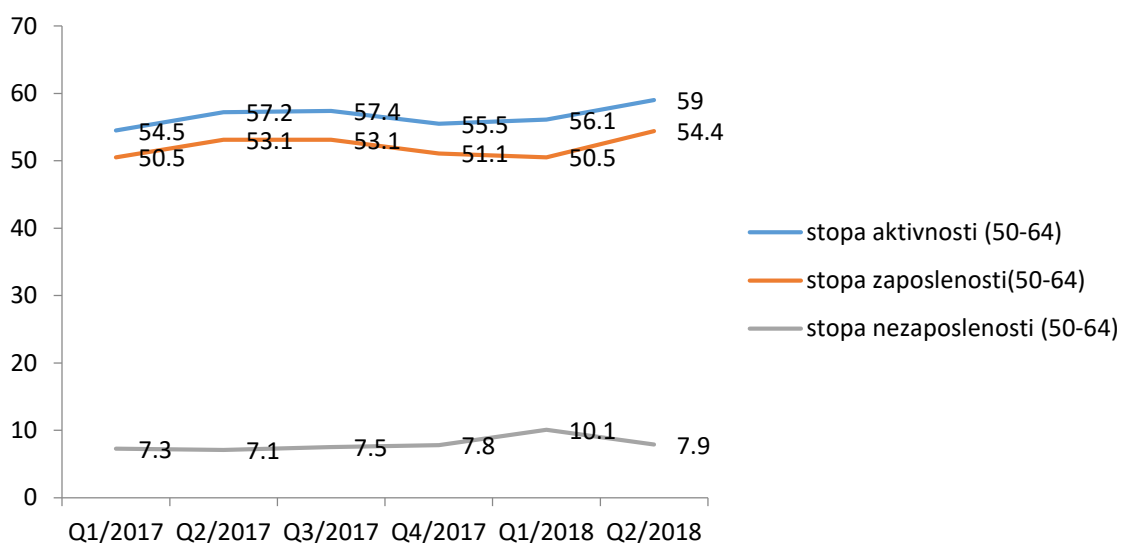
Grafikon 2: Ključni indikatori tržišta rada za mlade (15-24)

Izvor: Podaci Monstata

Nadalje, pozitivna dešavanja na tržištu rada primjetna su i kroz ishode u pogledu stanovništva starosne grupe 50-65. Stopa aktivnosti u drugom kvartalu 2018. godine bila je 59% (57,2% u dr. kvartalu 2017), stopa zaposlenosti 54,4% (53,1%) i stopa nezaposlenosti 7,9% (7,1%).

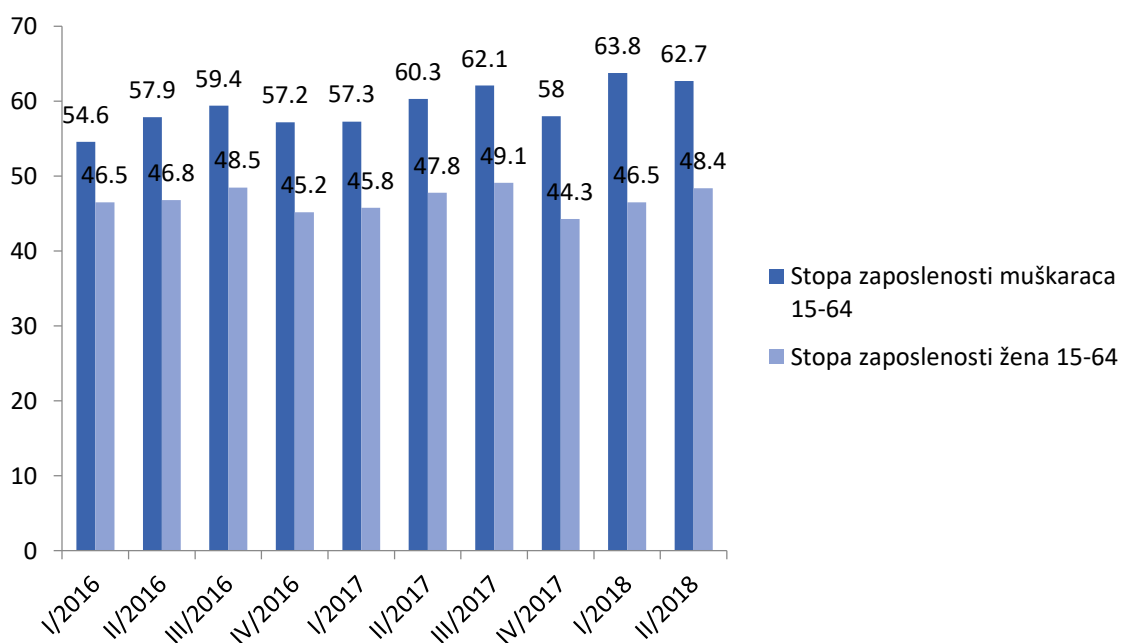
Grafikon 3: Indikatori tržišta rada za stanovništvo starosne grupe 50-65

Izvor: Podaci Monstata

Sa aspekta rodne ravnopravnosti, učešće i zaposlenost žena na tržištu rada prema podacima iz Ankete o radnoj snazi, i dalje je značajno niže od učešća i zaposlenosti muškaraca.

Grafikon 4: Stopa zaposlenosti muškaraca i žena (15-54)

Izvor: Podaci Monstata

1.3.2. Osnovne karakteristike ostvarenih kretanja na tržištu rada prema podacima iz administrativnih izvora

Prema administrativnim podacima Monstata, prosječan rast zaposlenosti, za devet mjeseci 2018. godine veći je za 2,6% u odnosu na isti period prethodne godine (188.687: 183.828).

Rast zaposlenosti zabilježen je kod 14 sektora djelatnosti dok je kod pet sektora zabilježen pad zaposlenosti. Najveći rast zaposlenosti zabilježen je kod sektora djelatnosti: administrativne i pomoćne uslužne djelatnosti 15,3%, građevinarstvo 8,5%, prerađivačka industrija 6,2%, saobraćaj i skladištenje 4,4% te usluge smještaja i ishane 3,3%.

Pad zaposlenosti zabilježen je kod sektora djelatnosti: poljoprivreda, šumarstvo i ribarstvo 19,3% i vađenja rude i kamena 11,5%.

Na kraju septembra 2018. godine, prema podacima Zavoda za zapošljavanje Crne Gore, na evidenciji nezaposlenih nalazilo se 39.902 lica što je 8.850 lica ili 18,15% manje u poređenju sa istim periodom protekle godine (48.752). Stopa registrovane nezaposlenosti na kraju septembra iznosila je 17,20% dok je na isti dan protekle godine iznosila 21,01%.

Grafikon 5: Registrovana nezaposlenost i broj zaposlenih u 2018. godini

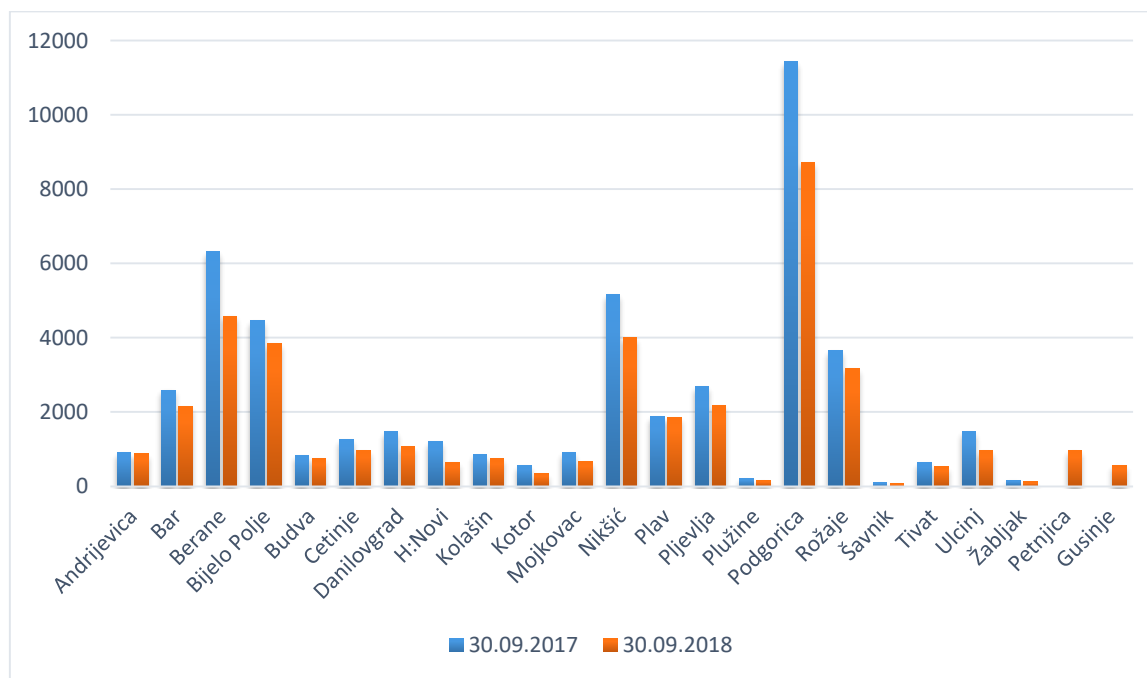
Izvor: Podaci Monstata i ZZZCG

Učešće žena u registrovanoj nezaposlenosti krajem septembra 2018. godine iznosilo je 59,55%, što je povećanje u odnosu na isti period 2017. godine (57,44%). U istom uporednom periodu, učešće nezaposlenih mladih do 25 godina u ukupnoj registrovanoj nezaposlenosti je smanjeno je sa 11,05% na 9,51%, dok je učešće nezaposlenih lica starijih od 50 godina povećano sa 29,63% na 32,41%. Kada je u pitanju dugoročna nezaposlenost, Zaposlenje preko jedne godine traži 24.887 lica ili 62,37% od ukupnog broja nezaposlenih na evidenciji Zavoda (na dan 30.9.2017. godine 25.113 lica ili 51,51%), preko tri godine 7.083 lica ili 17,75% nezaposlenih (30.9.2017. godine 8.384 lica ili 17,20%), a preko 5 godina 3.622 ili 9,08% (30.7.2017. godine 5.322 ili 10,92%).

Posmatrano po područnim jedinicama Zavoda za zapošljavanje Crne Gore, najveći broj nezaposlenih imali su Područna jedinica Berane, za opštine Berane, Plav, Andrijevica i Rožaje – 12.001 lice ili 30,08% (30.9.2017. godine 12.759 lica ili 26,17%) i Područna jedinica Podgorica, za Podgoricu, Kolašin, Danilovgrad, Cetinje, Tuzi i Golubovce – 11.507 lica ili 28,84% (30.9.2017. godine 15.013 lica ili 30,79%).

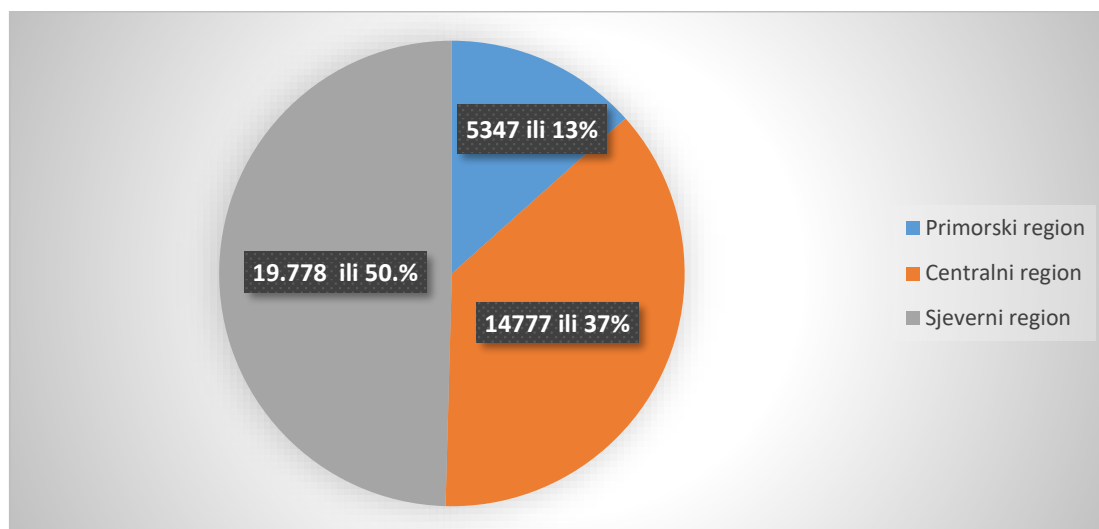
Najmanji broj nezaposlenih lica je na području Područne jedinice Herceg Novi, za opštine Herceg Novi, Kotor i Tivat 1.514 ili 3,79% (30.9.2017. godine 2.406 ili 4,94%), Područna jedinica Pljevlja, za opštine Pljevlja i Žabljak 2.283 ili 5,72% (30.9.2017. godine 2.851 ili 5,85%) i Područne jedinice Bar, za opštine Bar, Budva i Ulcinj 3.833 lica ili 9,61% (30.9.2017. godine 4.898 lica ili 10,05%).

Grafikon 6: Broj registrovanih nezaposlenih lica prema crnogorskim opštinama

Izvor: Podaci ZZZCG

Grafikon 7: Broj registrovanih nezaposlenih lica posmatrano prema regionima¹ na kraju septembra 2018. godine

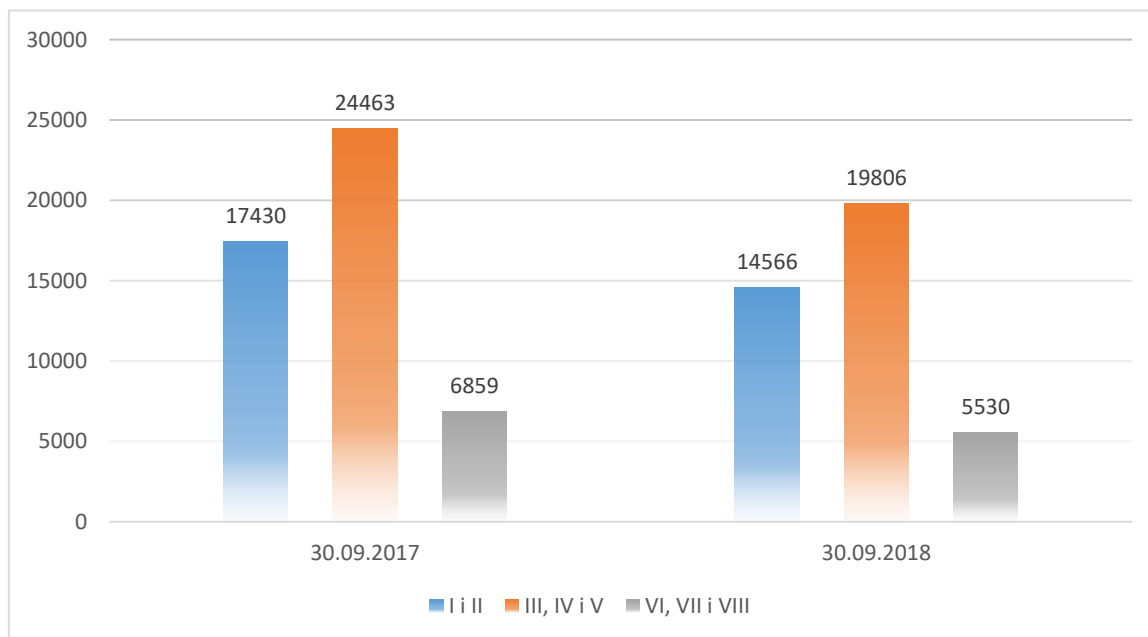

Izvor: Podaci ZZZCG

Kvalifikacija nivoa obrazovanja nezaposlenih lica: Na evidenciji Zavoda za zapošljavanje se nalazi 14.566 lica ili 36,5% sa I i II kvalifikacijom nivoa obrazovanja (30.9.2017. godine 17.430 lica ili 35,75%). Nezaposlenih sa III, IV i V kvalifikacijom nivoa obrazovanja ima 19.806 ili 49,64% (30.9.2017. godine 24.463 ili 50,18%), a sa VI, VII i VIII kvalifikacijom nivoa obrazovanja 5.530 lica ili 13,86% (30.9.2017. godine 6.859 lica ili 14,07%).

¹ Podjela u skladu sa Strategijom regionalnog razvoja

Grafikon 8: Nezaposlena lica prema kvalifikaciji nivoa obrazovanja

Izvor: Podaci ZZZCG

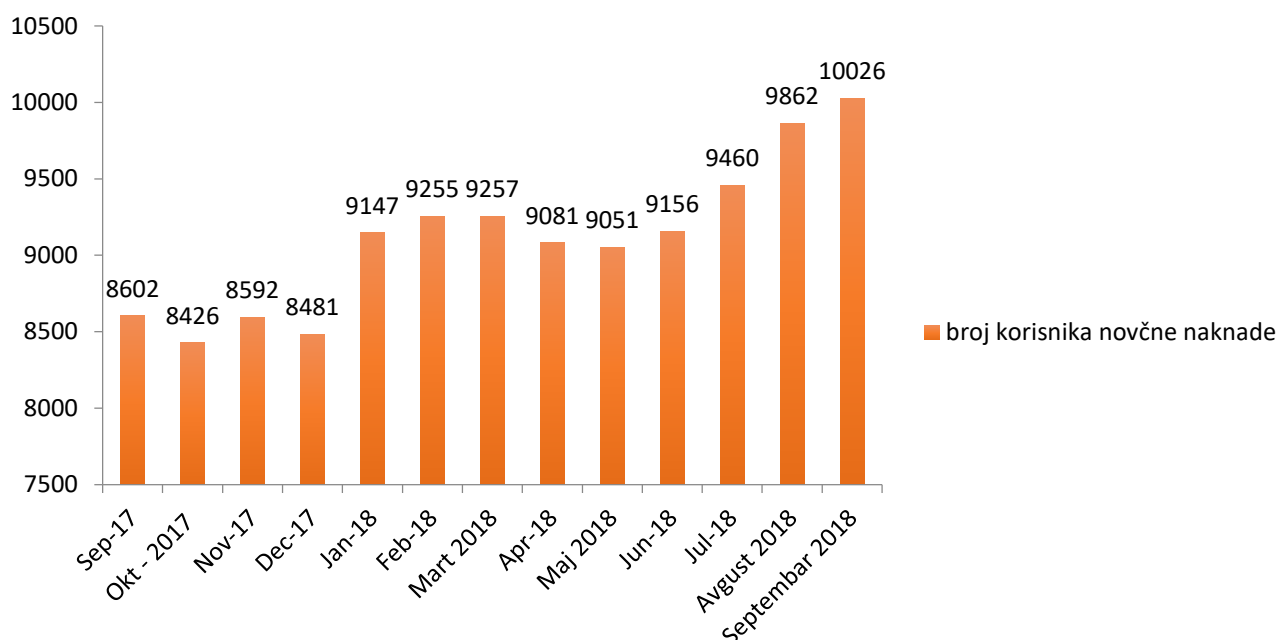
Za devet mjeseci 2018. godine na evidenciju Zavoda za zapošljavanje se prijavilo 24.430 lica. Od navedenog broja, broj lica koja se prvi put prijavljuju je 2.938 ili 12,03%, dok se 21.492 lica ili 87,97% već prijavljivalo na evidenciju Zavoda. U odnosu na isti period 2017. godine prijavljeno je 8.530 lica manje ili 25,88% (za devet mjeseci 2017. godine – 32.960 novoprijavljenih).

Za devet mjeseci 2018. godine oglašeno je 24.589 slobodnih radnih mjesta kroz 12.487 prijava o slobodnim radnim mjestima. U odnosu na isti period 2017. godine, prijavljeno je 534 ili 2,22% više slobodnih radnih mjesta.

Najviše oglašanih slobodnih radnih mjesta je u uslugama smještaja i ishrane (6.104 ili 24,82%), administrativnim i pomoćnim uslužnim djelatnostima (3.455 ili 14,05%) i trgovini na veliko i malo i opravci motornih vozila i motocikala (2.817 ili 11,46%).

Kada su u pitanju prava iz osiguranja od nezaposlenosti – novčana naknada, u septembru 2018. godine ovo pravo je koristilo 10.026 nezaposlenih lica, što je 16,5% više u odnosu na isti mjesec prethodne godine. U 2018. godini ovo pravo je u prosjeku mjesečno ostvarivalo 9.366 korisnika, dok su ukupna sredstva izdvojena za novčanu naknadu za prvih devet mjeseci 2018. godine iznosila 8.740.498,33€.

Grafikon 9: Pregled broja korisnika novčane naknade

Izvor: Podaci ZZCG

1.4. Ocjena stanja i preporuke Evropske komisije u pogledu Socijalne politike i politike zapošljavanja

Crna Gora je na XII Međuvladinoj konferenciji u Briselu 13. XII 2016. otvorila pregovore za poglavlje 19 – Socijalna politika i zapošljavanje. Kao uslov za otvaranje Poglavlja 19, Evropska komisija je postavila početno mjerilo koje je podrazumijevalo izradu Akcionog plana za postepeno usklađivanje zakonodavstva i izgradnju neophodnih kapaciteta za implementaciju i sprovođenje evropske pravne tekovine (AP19).

Akциони plan za Poglavlje 19 usvojen je na sjednici Vlade u martu 2015. godine, nakon čega se pristupilo njegovom sprovođenju i izradi Pregovaračke pozicije. Vremenski period na koji se Akcioni plan odnosi je od 2015. do kraja 2018. godine. Poglavlje 19 podijeljeno je na 8 potpoglavlja: Radno pravo, Zaštita i zdravlje na radu, Socijalni dijalog, Politika zapošljavanja, Evropski socijalni fond, Socijalna inkluzija, Socijalna zaštita, Zaštita od diskriminacije i jednake mogućnosti.

U tom smislu dodatno treba raditi na izmjeni radnog zakonodavstva i zakonodavstva koji se odnosi na zdravlje i zaštitu na radu te u kontinuitetu jačati sistem inspekcije rada. Dodatno treba osnažiti

administrativne kapacitete u cilju obezbjeđivanja djelotvornog sprovođenja zakonodavstva i politike u oblastima zapošljavanja i socijalne politike, jačati zakonodavstvo sa aspekta antidiskriminacije i ravnopravnosti između žena i muškaraca u zapošljavanju i socijalnoj politici.

Nadalje, zaključci sa ministarskog sastanka u Briselu povodom ocjene Programa ekonomskih reformi Crne Gore 2018-2020, preporučuju Crnoj Gori da je za poboljšanje funkcionisanja tržišta rada potrebno: **izvršiti pregled aktivnih politika tržišta rada kako bi se unaprijedila njihova pokrivenost i efikasnost, posebno za mlade, žene i dugoročno nezaposlene; obezbijediti bolju koordinaciju između mjera aktivne politike zapošljavanja i šema socijalnih davanja; povećati upis u stručno i visoko obrazovanje koje odgovara potrebama tržišta rada.**

1.5. Izazovi na tržištu rada Crne Gore

- Niska stopa aktivnosti radne snage i visoka stopa nezaposlenosti;
- Nedovoljna uključenost mladih, žena i drugih osjetljivih grupa na tržište rada;
- Regionalne razlike u zaposlenosti i nezaposlenosti;
- Visok nivo neformalne zaposlenosti;
- Nedovoljna usklađenost ponude i tražnje;
- Nisko učešće građana u programima cjeloživotnog učenja;
- Nedovoljna povezanost mjera aktivacije i socijalne pomoći;
- Nizak nivo uključivanja lica sa invaliditetom i ranjivih grupa na tržište rada.

DIO II: Realizacija ključnih mjera i aktivnosti Akcionog plana zapošljavanja i razvoja ljudskih resursa za 2018. godinu

2.1. Prioritet I: Povećanje zaposlenosti. Smanjenje stope nezaposlenosti

U okviru **prvog cilja** - *Stimulisanje kreiranja zaposlenosti i podsticanja konkurentnosti unapređenjem poslovnog ambijenta*, obuhvaćeno je 5 aktivnosti.

- ✓ U dijelu unapređenja biznis ambijenta, Crna Gora je u novom Izvještaju Svjetske banke o lakoći poslovanja (Doing Business) za period jun 2017 – maj 2018. godine, zauzela 50. mjesto na listi od 190 rangiranih zemalja i time, u poređenju sa prošlogodišnjim Izvještajem, zabilježila pad na listi za 8 mjesta. Evidentan pad na listi je prije svega vidljiv kroz indikator „započinjanje biznisa“, u okviru kojeg se Crna Gora nalazi na 90. mjestu (prethodno zauzimala 60. mjesto).
- ✓ U dijelu realizacije aktivnosti Podsticanja razvoja biznis zona kroz usklađivanje lokalnih propisa sa odredbama Uredbe o biznis zonama, u 2018. godini donijeta je jedna odluka o poslovanju biznis zona – za opštinu Mojkovac. Opština Nikšić, Bijelo Polje i Kolašin su u proceduri donošenja Odluke o osnivanju biznis zona.
- ✓ Kroz podsticanje direktnih investicija putem realizacije Uredbe o podsticanju direktnih investicija, na osnovu javnog poziva objavljenog 2016. godine, odobrena je podrška za 6 preduzeća. Tokom 2018. godine, od opredijeljenih 2.610.000,00€ isplaćeno je 1.811.999,98€.
- ✓ Kada su upitanju aktivnosti na unapređenje rada inspekcije rada sa ciljem efikasnije zaštite prava radnika i sprečavanja neprijavljenog rada, Inspekcija rada za oblast radnih odnosa i zapošljavanja u kontinuitetu sprovodi redovne kontrole i kontrole po inicijativama građana. U 2018. godini sprovedeno je 10.009 inspeksijskih nadzora, od čega 7.713 iz oblasti radnih odnosa i zapošljavanja. Istovremeno, izrečeno je 3.075 prekršajnih naloga u iznosu od 1.314.930,00€, od čega 2.359 iz oblasti radnih odnosa i zapošljavanja u iznosu od 1.086.700,00€. U istom periodu, sprovedena su dva programa edukacije: “Jačanje kapaciteta inspekcije rada u Crnoj Gori” i “Primjena novog ZUP-a u oblasti rada inpekcije rada”.
- ✓ U dijelu aktivnosti upoznavanja privrednih subjekata sa temama relevantnim za njihovo poslovanje, Unija poslodavaca CG organizovala je okrugle stolove sa različitim temama gdje je učešće uzelo oko 400 predstavnika članova UPGC.

U okviru **drugog cilja** *Povećanje efikasnosti mjera aktivne politike zapošljavanje sa posebnim naglaskom na uključivanje na tržištu rada mladih, žena i dugoročno nezaposlenih lica*, obuhvaćeno je 13 aktivnosti.

- ✓ U okviru realizacije mjera iz Sektorskog operativnog programa za zapošljavanje, obrazovanje i socijalnu politiku 2015-2017, tokom 2018. godine, od ukupno predviđenih devet Operativnih identifikacionih obrazaca (OIS) kojim se definišu aktivnosti i budući ugovori iz SOPEES-a, izrađeno je i od strane EK odobreno njih osam, od čega su 4 u direktnoj nadležnosti MRSS. Po odobrenju OIS-eva, započeo je intenzivan rad na pripremi setova dokumentacije za pokretanje javnih nadmetanja/tendera za više od 20

tenderskih procedura predviđenih SOPEES-om od kojih je MRSS nadležno za 11. Do novembra 2018. godine.

- ✓ Mjere koje se odnose na sprovođenje aktivne politike zapošljavanja, Zavod za zapošljavanje Crne Gore je implementirao u skladu sa raspoloživim sredstvima.
U javne radove za deset mjeseci uključeno je 1.332 nezaposlena lica;
U programe obrazovanja i osposobljavanja uključeno je 1.212 nezaposlenih lica obuhvaćeno programima (za 546 učesnika programi nijesu još završeni);
Kroz pilot program „Osnaži me i uspjecu“ obuhvaćeno je 925 lica, od kojih 538 žena bivših korisnica naknade po osnovu rođenja troje i više djece, a 185 korisnika materijalnog obezbjeđenja porodice
U Program „Stop sivoj ekonomiji“ uključeno je 180 lica sa visokim stečenim obrazovanjem;
Na osnovu zahtjeva poslodavaca za popunjavanje upražnjenih radnih mjesta, u biroima rada se organizuju aktivnosti posredovanja. U posmatranom periodu, Zavodu za zapošljavanje se obratilo 1.011 poslodavca sa 1.388 prijave za posredovanje, kojima je iskazana potreba za 4.406 izvršilaca. Zavod je posredovao u zapošljavanju za 12.759 lica sa evidencije. Ukupan broj zaposlenih lica sa evidencije Zavoda iznosi 13.830.
Mobilni timovi Zavoda za zapošljavanje su posjetili 581 poslodavca;
Internet stranicu Zavoda je posjetilo 185.000 korisnika, kroz 878.000 posjeta.
- ✓ Dodatno kroz Program stručnog osposobljavanja lica sa stečenim visokim obrazovanjem uključeno 2.969 lica.
- ✓ U dijelu jačanje saradnje sa centrima za socijalni rad, u dijelu aktivacije radno sposobnih korisnika, u okviru projekta „Saradnja između Zavoda za zapošljavanje Crne Gore i centara za socijalni rad“, saradnja i integrisan pristup rada ovih institucija je regulisan potpisivanjem Sporazuma s ciljem da se korisnicima materijalnog obezbjeđenja porodice omogući da uz podršku službi rješavaju probleme, da se osnaže i razviju sposobnosti za aktivno prevazilaženje nepovoljne socijalne situacije, bolju uključenost na tržište rada i/ili veću socijalnu uključenost u društvo. U periodu od januara do oktobra 2018. godine centri za socijalni rad dostavili su Zavodu za zapošljavanje 3.976 planova aktivacije, a Zavod je, u dogovorenom roku, dopunio i vratio 3.594 plana aktivacije. Ovim planovima za 1.509 lica planirano je uključivanje u mjere APZ-a, od tog broja u mjere je uključeno 482 lica. Mjera posredovanja u zapošljavanju odvija se u kontinuitetu u skladu sa iskazanim potrebama poslodavaca i rezultirala je zapošljavanjem 192 lica.

U okviru **trećeg** cilja - *Obezbjedivanje veće zaposlenosti u nerazvijenim područjima Crne Gore*, predviđeno je 4 aktivnosti.

- ✓ Kroz podsticanje razvoja preduzetništva putem kreditiranja, pod uslovima povoljnijim od tržišnih, ideja koje sadrže novo zapošljavanje sa akcentom na manje razvijena područja, Zavod za zapošljavanje Crne Gore odobrio je 77 kredita, u vrijednosti od 480.000,00€, čijom realizacijom je omogućeno otvaranje 96 novih radnih mjesta.
- ✓ Ministarstvo ekonomije, putem finansijske i savjetodavne podrške za one koji otpočinju posao, posebno na sjeveru Crne Gore, u 2018. godini odobrilo je 10 aplikacija/klastera sa kojima je Ministarstvo ekonomije potpisalo ugovore o dodjeli subvencija (od čega 5 na sjeveru CG). U toku je proces implementacije projektnih aktivnosti od strane klastera sa kojima su potpisani ugovori. Ukupna vrijednost potpisanih ugovorenih subvencija iznosi 107.658,70 €.
Tokom 2018. godine, kroz promociju mentoring usluga u malim i srednjim preduzećima u zemljama Zapadnog Balkana, obučeno ukupno 7 mentora za pružanje mentoring usluga (od čega 3 sa sjevera). 13 preduzeća (od čega 4 preduzeća sa sjevera CG) izabrano da budu korisnici mentoring usluga tokom 2018. godine. U toku je proces sprovođenja mentoring usluga.
Nadalje, u istom periodu ukupno je opredijeljeno 50.000 € u okviru programa za unapređenje inovativnosti malih i srednjih preduzeća, €, a raspisana su 2 javna poziva u okviru kojih je pristiglo 20 prijava. Kriterijume i uslove Javnog poziva ispunilo je 9 preduzeća (od čega 2 sa sjevera), ukupne vrijednosti 30.000 €.
U okviru programa povećanja regionalne i lokalne konkurentnosti kroz usaglašavanje sa zahtjevima međunarodnih standarda poslovanja, raspisan je jedan Javni poziv u okviru kojeg je primljeno 60

aplikacija, dok je uslove za dodjelu subvencije (granta) ispunilo 35 preduzeća (od čega 6 sa sjevera, a od čega 5 iz Nikšića) sa kojima su potpisani ugovori u ukupnoj vrijednosti 100.482,00 €.

- ✓ Zavod za zapošljavanje Crne Gore je, u dijelu sprovođenja obuka za preduzetnike i lica koja započinju biznis, u oktobru 2018. godine raspisao javni poziv za program "Pružanje specijalističke obuke i edukacije iz oblasti poslovnih vještina korisnicima kredita Zavoda za zapošljavanje CG". U toku je procedura izbora izvođača programa.

2.2. Prioritet II: Efikasno funkcionisanje tržišta rada

U okviru **prvog** cilja - *Usaglašavanje sa evropskom regulativom politike zapošljavanja i socijalne politike*, obuhvaćeno je 8 aktivnosti.

- ✓ U 2018. godini poseban rad je bio posvećen izradi Zakona o radu i Zakona o posredovanju pri zapošljavanju i pravima za vrijeme nezaposlenosti. U toku je finalizacija teksta Predloga zakona o radu, u skladu sa komentarima Međunarodne organizacije rada. Zakon o posredovanju pri zapošljavanju i pravima za vrijeme nezaposlenosti je trenutno u procesu usaglašavanja sa zahtjevima Evropske komisije.
- ✓ Zakon o priznavanju profesionalnih kvalifikacija za obavljanje regulisanih profesija donešen je u julu 2018. godine, dok je Odluka o utvrđivanju liste regulisanih profesija u Crnoj Gori je u proceduri usvajanja. Predviđeno je da bude utvrđena do kraja IV kvartala 2018. godine.
- ✓ U fazi pripreme je Predlog Odluke o utvrđivanju godišnjeg broja dozvola za privremeni boravak i rad stranaca za 2019. godinu.
- ✓ U dijelu daljeg razvoja socijalnog dijaloga u zemljama Zapadnog Balkana, Unija poslodavaca Crne Gore je održala 2 radionice na temu „Jači socijalni dijalog u zemljama Zapadnog Balkana u cilju vršenja uporedne analize tržišta rada i radnog zakonodavstva pojedinih zemalja regiona

U okviru **drugog** cilja - *Promovisanje fleksigurnosti i smanjenje rigidnosti zakonodavne zaštite zaposlenja*, obuhvaćene su 3 mjere koje su se provodile kroz dalji razvoj uvođenja agencija za ustupanje zaposlenih i agencija za posredovanje pri zapošljavanju i rad Socijalnog savjeta.

- ✓ Za devet mjeseci 2018. godine, registrovane su tri nove agencije za ustupanje zaposlenih, dok nije bilo osnivanja novih agencija za posredovanje pri zapošljavanju.
- ✓ Socijalni savjet je, zaključno sa 16.11.2018. godine, održao tri plenarne sjednice i dao 6 mišljenja/preporuka i osam sjednica Predsjedništva Socijalnog savjeta i dao devet mišljenja/preporuka.

U okviru **trećeg** cilja - *Podsticanje formalizacije neformalne zaposlenosti*, u 2018. godini nastavljene su aktivnosti inspekcije rada.

- ✓ U 2018. godini, u formalnu zaposlenost je uvedeno 672 lica, od čega 450 crnogorskih državljana i 222 stranca. Zapažanje sa terena ukazuje na blagi napredak u formalizaciji neformalnog rada.

- ✓ U okviru kampanje "ZAŠTITI SEBE. ZAŠTITI DRUGE" koja je pokrenuta u građevinskoj djelatnosti - na gradilištima u Crnoj Gori , u okviru ESAP projekta , u period od sredine februara do kraja aprila. Inspekcija rada je obavila 231 nadzor na 35 gradilišta u obje nadzorne oblasti (radni odnosi i zapošljavanje i zaštita i zdravlje na radu), zajedno sa inspektorima za strance Ministarstva unutrašnjih poslova i inspektorima Poreske uprave. Prilikom zajedničkih nadzora utvrđene su 143 nepravilnosti, donijeto 31 ukazivanje za otklanjanje nepravilnosti, 10 rješenja o privremenoj mjeri zabrane rada zbog neposredne opasnosti po život i zdravlje zaposlenih i izdato je 67 prekršajnih naloga za novčano kažnjavanje u ukupnom iznosu od 31.590,00 eura. Kod svih subjekata nadzora zatečeno je 514 radnika, od čega je 106 bilo u neformalnom radu (rad „na crno“) i to 14 državljana Crne Gore i 92 strana državljanina. Crnogorski državljani su uvedeni u formalnu zaposlenost, kao i 25 stranaca, a za ostale je donijeto rješenje o otkazu boravka u Crnoj Gori od strane MUP-a.

2.3. Prioritet III: Unapređenje kvalifikacija i kompetencija usklađenih sa potrebama tržišta rada

U okviru **prvog** cilja - *Promovisanje pristupa i učešća odraslih u cjeloživotnom učenju*, obuhvaćeno je 5 aktivnosti.

- ✓ Ministarstvo prosvjete i Centar za stručno obrazovanje organizovali su manifestaciju Dani obrazovanja odraslih“ u cilju promovisanja obrazovanja odraslih. Obilježen Međunarodni dan pismenosti 08. oktobar, Organizovana radionica na temu“Značaj pismenosti za lično, socijalno i ekonomsko osnaživanje pojedinca, porodice i zajednice“ za pripadnike RE populacije u prostorijama porodičnog centra u Kampu na Koniku. Radionici prisustvovalo 20 Romkinja.
- ✓ U okviru poboljšanje obrazovne ponude za različite ciljne grupe, urađeno je i usvojeno 16 modularizovanih programa za nivoe II-V.
- ✓ U dijelu sprovođenja programa karijerne orijentacije u stručnim školama, izrađen je priručnik za nastavnike Karijerno vođenje i savjetovanje u stručnim školama
- ✓ Kroz promovisanje stručnog obrazovanja orjentisanog prema potrebama tržišta rada i strateškim opredjeljenjima Crne Gore, u 2017. godini je započeto sa realizacijom dualnog sistema obrazovanja. Školske 2018/2019 godine oko 300 učenika iz 26 škola je uključeno u dualni sistem obrazovanja kod 250 poslodavaca u 19 opština. Nadalje, zapaženo je učešće crnogorskih predstavnika na evropskom takmičenju u vještinama EuroSkills u Budimpešti.

U okviru **drugog** cilja - *Unapređenje kvaliteta na svim nivoima i usaglašavanja sa potrebama tržišta rada*, obuhvaćeno je 7 aktivnosti.

- ✓ Urađeno i usvojeno 49 standarda zanimanja, 50 standarda kvalifikacije i 16 standarda kvalifikacije nivoa obrazovanja
- ✓ Pripremljena 4 programa obrazovanja za sticanje stručnih kvalifikacija, jedan program obrazovanja za sticanje znanja i vještina iz različitih oblasti i dva programa programa za zaposlene u državnoj upravi: za lidere, menadžere i državne službenike koji planiraju i kreiraju politike
- ✓ Urađeno i usvojeno 16 modularizovanih programa za nivoe II-V

- ✓ Preduzetništvo je kao predmet sastavni dio svih obrazovnih programa u četvorogodišnjem trajanju. Organizovano je 10 predavanja za 60 učenika srednjih škola u vezi osmišljavanja i pokretanja sopstvenog biznisa.

2.4. Prioritet IV: Promovisanje socijalne inkluzije i smanjenje siromaštva

U okviru **prvog** cilja - *Unapređenje socijalne inkluzije i sistema socijalne zaštite*, u cilju bolje pokrivenosti i aktivacije ranjivih grupa obuhvaćene su 3 aktivnosti.

- ✓ U okviru sprovođenja mjera socijalne uključenosti radno sposobnih korisnika materijalnog obezbjeđenja, od januara do oktobra 2018. godine centri za socijalni rad dostavili su Zavodu za zapošljavanje 3.976 planova aktivacije, a Zavod za zapošljavanje je, u dogovorenom roku, dopunio i vratio 3.594 plana aktivacije. Ovim planovima za 1.509 lica planirano je uključivanje u mjere APZ-a, od tog broja u mjere je uključeno 482 lica.
- ✓ Kroz razvoj usluga socijalne i dječje zaštite na lokalnom nivou, uslugama je u 2018. godini obuhvaćeno je oko 1500 lica.

U okviru **drugog** cilja - *Integracija u obrazovanju i zapošljavanje lica sa invaliditetom*, obuhvaćeno je 7 aktivnosti:

- ✓ Profesionalna rehabilitacija je proces koji se realizuje sa ciljem osposobljavanja pojedinca za socijalnu i radnu integraciju. Obuhvata mjere i aktivnosti koje omogućavaju da se lica sa invaliditetom i ostala teže zapošljiva lica, kao ciljna grupa, na odgovarajući način pripreme za tržište rada, osposobe za rad, zadrže zaposlenje, u njemu napreduju ili promijene profesionalnu karijeru. Čitav proces rehabilitacije usmjeren je na aktiviranje, podsticanje i razvijanje pozitivnih osobina, sposobnosti, spretnosti i interesa pojedinca. U sve mjere profesionalne rehabilitacije, u periodu 01.01.2018 – 01.11.2018. godine, uključena su 253 lica sa invaliditetom, kod dva izvođača - Pamark – 122 lica, ZOPT – 131 lice.
- ✓ U okviru finansiranja grant šema za podsticanje zapošljavanja lica sa invaliditetom, po javnom pozivu za podnošenje predloga projekata zapošljavanja lica sa invaliditetom koji je objavljen 23.01.2018. godine, Upravni odbor Zavoda odobrio je finansiranje 25 projekata, u iznosu od 1.491.416,49€. Dana 07.05.2018. godine zaključeni su ugovori sa izvođačima – korisnicima sredstava. Biće uključena 182 lica sa invaliditetom.
- ✓ Kroz mjeru subvencioniranog zapošljavanja lica sa invaliditetom, 360 poslodavaca ostvaruje pravo na subvenciju zarade za 472 zaposlenih lica dok 18 poslodavaca ostvaruje pravo na subvenciju – učešće u finansiranju ličnih troškova asistenta u radu za 21 zaposleno lice sa invaliditetom. Nadalje, 21 poslodavac je ostvario pravo na bespovratna sredstva za prilagođavanje radnog mjesta i uslova rada za 23 lica sa invaliditetom
- ✓ U okviru zakonodavnih aktivnosti, pripremljen je nacrt Zakona o profesionalnoj rehabilitaciji i zapošljavanju lica sa invaliditetom i dat na javnu raspravu.

U okviru **trećeg** cilja - *Uključivanje društveno ranjivih grupa na tržište rada*, predviđene su 3 aktivnosti:

- ✓ U programe obrazovanja i osposobljavanja odraslih uključena su 22 lica (osam žena) i to:
u program obrazovanja i osposobljavanja za sticanje stručne kvalifikacije za zanimanje “frizer” uključeno je 21 lice (sedam žena) a u program obrazovanja i osposobljavanja za sticanje stručne kvalifikacije za zanimanje “kozmetičar za njegu lica i tijela” uključena je jedna žena. U program obrazovanja i osposobljavanja za sticanje ključnih vještina - učenje engleskog jezika (srednji nivo), uključena je jedna žena
- ✓ U mjere aktivne politike obrazovanja uključeno je 68 pripadnika Roma i Egipćana iz evidencije nezaposlenih lica (24 žene ili 35,29%). U javni rad “Neka bude čisto”, uključeno je 15 lica dok je u sedam lokalnih javnih radova uključeno je 18 lica (sedam žena)

Napomena: Sveobuhvatno izvještavanje o sprovedenim aktivnostima Akcionog plana predviđeno je kroz Izvještaj o sprovođenju Akcionog plana zapošljavanja i razvoja ljuskih resursa za 2018. godinu koji će biti usvojen u aprilu 2019. godine.

DIO III: Pregled mjera i aktivnosti Akcionog plana zapošljavanja i razvoja ljudskih resursa za 2019. godinu

Imajući u vidu novi pristup politike zapošljavanja, koji podrazumijeva širi kontekst sagledavanja i sprovođenja strukturnih reformi, sektorskih politika, pojedinačnih mjera, sa ciljem uklanjanja prepreka i stvaranja uslova za ubrzani privredni rast kao glavnog generatora rasta, te smjernice EK u smislu:

- stvaranja uslova za veću fleksibilnost na tržištu rada;
- unapređenja sprovođenja mjera aktivne politike zapošljavanja i njihovog obuhvata i usmjeravanja na dugoročno nezaposlene, žene i mlade;
- sprovođenja reforme socijalne zaštite kako bi se osigurala isplativost, bolje namjena pomoći i smanjenje demotivacije žena za rad;
- poboljšanja procesa prelaska iz škole na posao preko učenja na radnom mjestu i promovisanja poziva na stručno obrazovanje;

Slijedeći opšti cilj Nacionalne strategije zapošljavanja i razvoja ljudskih resursa 2016-2020 - **stvaranje optimalnih uslova za rast zaposlenosti i unapređenje ljudskih resursa u Crnoj Gori** – tokom 2019. godine planirane su mjere i aktivnosti u okviru četiri definisana prioriteta:

Pokazatelji uspjeha u cilju mjerenja implementacije Strategije zapošljavanja i razvoja ljudskih resursa 2016-2020			
	Početna vrijednost (2014)	IIQ 2018	Ciljna vrijednost (2020)
Stopa zaposlenosti (15-64)	50,4%	55,6%	56%
Stopa nezaposlenosti (15-64)	18,2%	14,7%	14%
Stopa nezaposlenosti mladih (15-24)	35,8%	23,9%	29%
Stopa siromaštva	8,6%	-	7%
Stopa rizika od siromaštva	-	-	20%

PRIORITET 1: Povećanje zaposlenosti. Smanjenje stope nezaposlenosti

Cilj 1. Stimulisanje kreiranja zaposlenosti i podsticanje konkurentnosti unapređenjem poslovnog okruženja

	Aktivnosti 2019	Indikatori rezultata	Finansijska procjena	Nosilac aktivnosti/ partnerska institucija
1.1.1.	Podsticaj razvoja biznis zona kroz usklađivanje lokalnih propisa sa odredbama Uredbe o biznis zonama	- Broj Odluka o osnivanju biznis zona od lokalnog značaja koje su usklađene sa odredbama podzakonskog akta i proglašene otvorenim za ulaganja	Nisu potrebna finansijska sredstva	ME/UNDP
1.1.2.	Podsticanje direktnih investicija kroz realizaciju Uredbe o podsticanju direktnih investicija i razvoj klastera	- Vrijednost investicija predviđenih kroz investicione projekte i broj zaposlenih lica na neodređeno vrijeme na realizaciji investicionih projekata - Broj formiranih klastera	1.200.000,00 €	ME/SRP/IRF
1.1.3.	Unapređenje rada inspekcije rada sa ciljem efikasnije zaštite prava radnika i sprečavanja neprijavljenog rada	- Broj inspekcijskih nadzora - Broj izrečenih mjera	Redovne aktivnosti	UIP /Inspekcija rada

		- Broj sprovedenih programa edukacije		
1.1.4.	Sprovođenje programa podrške i kreditiranja u cilju razvoja preduzetništva, uz poseban fokus na žene, mlade, početnike u biznisu, visokoškolce, kreditiranje tehnoloških viškova i podršku razvoju poljoprivrede	- 150 odobrenih kredita		IRF
1.1.5.	Organizovanje okruglih stolova na različite teme relevantne za poslovanje privrednih subjekata	- Održano 20 okruglih stolova za učešće 200 predstavnika članova UPCG		UPCG
1.1.6.	Realizacija obuka o konkretnim temama prepoznatim kroz analizu potreba poslodavaca	- Oko 60 poslodavaca i nezaposlenih lica steći će konkretna znanja i vještine iz oblasti preduzetništva, marketinga i projektnog menadžmenta - Oko 50 poslodavaca i zaposlenih će razmijeniti znanja i iskustva o socijalnom dijalogu i radnim odnosima u CG i na nivou EU		UPCG
1.1.7.	Uspostavljanje Centra za razvoj kompetencija u Podgorici i organizovanje promotivnih događaja u Centru za razvoj kompetencija	- Otvoren Centar za razvoj kompetencija - Minimum 100 učesnika će dobiti informacije o preduzetništvu, uz mogućnost online edukacije.		UPCG i Glavni grad Podgorica

1.1.8	Pripremanje informatora i priručnika o modelima podrške i razvoju preduzetničkih znanja i vještina	- Pripremljeni štampani materijali u cilju promocije preduzetništva i cjeloživotnog učenja - Broj materijala koji je distribuiran		UPCG
1.1.9.	Medijska kampanja podizanja svijesti o preduzetništvu	- Sprovedena kampanja sa ciljem jačanja svijesti o značaju preduzetništva uz istovremenu promociju Centra za kompetencije - Promovisani informator i priručnik o modelima podrške i razvoj preduzetničkih znanja i vještina		UPCG

Cilj 2. Povećanje efikasnosti mjera aktivne politike zapošljavanja sa posebnim naglaskom na uključivanje na tržište rada mladih, žena i dugoročno nezaposlenih lica

	Aktivnosti 2019	Indikatori rezultata	Finansijska procjena	Nosilac aktivnosti/ partnerska institucija
1.2.1.	Podrška samozapošljavanju i jačanje lokalnih inicijativa za zapošljavanje kroz realizaciju mjera iz Sektorskog operativnog programa za zapošljavanje, obrazovanje i socijalnu politiku 2015-2017	- Najmanje 120 nezaposlenih lica dobilo grant za pokretanje biznisa - Izrađena Analiza potreba lokalnih tržišta rada	171.600,00€ (kofinansiranje – budžet Vlade CG) 972.400,00€ (sredstva EU)	MRSS/ZZZCG

1.2.2.	Realizacija Programa stručnog osposobljavanja lica sa stečenim visokim obrazovanjem	- Broj lica uključenih u Program - Procenat zaposlenih 6 mjeseci nakon završetka programa osposobljavanja - Procenat lica zaposlenih kod poslodavca kod kojeg su se osposobljavali	7.500.000,00€	MP
1.2.3.	Realizacija programa obrazovanja i osposobljavanja nezaposlenih lica	- Broj lica uključenih u programe - Udio lica uključenih u programe koja su stekla zaposlenje nakon šest mjeseci	430.000,00 € (330.000,00 € za programe sticanja stručne kvalifikacije i 100.000,00 € za programe sticanja ključnih vještina)	ZZZCG
1.2.4.	Realizacija programa javnih radova (programa društvene brige o djeci i mladima, zaštite lica sa invaliditetom, zaštite životne sredine, pomoći starim licima, obrazovnih, kulturnih, sportskih i drugih programa od javnog interesa, za prioritetno, dugoročno nezaposlena lica)	- Najmanje 430 lica uključeno u javne radove	720.000,00 €	ZZZCG

1.2.5.	Realizacija programa osposobljavanja za rad kod poslodavca, osposobljavanja za samostalan rad i drugih programa za povećanje zaposlenosti i zapošljivosti lica u nepovoljnom položaju na tržištu rada	- Najmanje 500 lica uključeno u aktivnost (250 u okviru osposobljavanja za rad kod poslodavca i 250 za samostalan rad) - Udio lica uključenih u programe koja su stekla zaposlenje nakon šest mjeseci	450.000,00 € (150.000,00 € za program osposobljavanja za rad kod poslodavca i 300.000,00 € za program osposobljavanja za samostalan rad)	ZZZCG
1.2.6.	Realizacija ostalih programa usmjerenih na povećanje zaposlenosti, odnosno smanjenje nezaposlenosti koji targetiraju žene, teže zapošljiva lica, mlade i dugoročno nezaposlene itd.	- Broj mladih - Broj žena - Broj lica koja primaju novčanu naknadu - Broj dugoročno nezaposlenih lica - Broj lica korisnika materijalnog obezbjeđenja porodice	844.000,00 €	ZZZCG
1.2.7.	Realizacija sporazuma o procesu socijalne aktivacije radno sposobnih korisnika MOP-a	- Broj izrađenih planova aktivacije nezaposlenih lica; - Broj lica korisnika MOP-a uključenih u mjere APZ-a; - Broj lica uključenih u posredovanje u zapošljavanju	Redovne aktivnosti	ZZZCG/CSR
1.2.8.	Mapiranje i aktivacija mladih (15-29) koji nisu zaposleni, niti u sistemu obrazovanja ili obuka (NEET)	- Broj lica iz kategorije NEET prepoznatih i registrovanih na evidenciji ZZZCG		MRSS/ZZZCG

Cilj 3: Obezbeđivanje veće zaposlenosti u nerazvijenim područjima Crne Gore

	Aktivnosti 2019	Indikatori rezultata	Finansijska procjena	Nosilac aktivnosti/ partnerska institucija
1.3.1.	Podsticanje razvoja preduzetništva putem kreditiranja, pod uslovima povoljnijim od tržišnih, onih biznis ideja koje u sebi sadrže novo zapošljavanje sa posebnim akcentom na manje razvijena područja	- 50 odobrenih kredita; - 60 otvorenih novih radnih mjesta	300.000,00€	ZZZCG
1.3.2.	Finansijska i savjetodavna podrška osnivanju klastera, sa akcentom na sjever Crne Gore (promovisanje agro turizma i drugih alternativnih oblika ekonomske aktivnosti)	- Najmanje 10 dodijeljenih kredita; -Broj odobrenih aplikacija - klastera	150.000,00 €	ME
1.3.3.	Sprovođenje obuka za preduzetnike i lica koja započinju biznis	- 130 obučениh preduzetnika i pravnih lica – korisnika kredita	6.000,00€	ZZZCG
1.3.4.	Podrška razvoju postojećih kapaciteta i mehanizama podrške, kao i realizacija programa nefinansijske podrške MSP sa aspekta uticaja na žene preduzetnice	- Podržan rad ženskog biznis inkubatora u opštini Rožaje	Redovne aktivnosti	UPCG

PRIORITET 2: Efikasno funkcionisanje tržišta rada**Cilj 1: Usaglašavanje sa evropskom regulativom politike zapošljavanja i socijalne politike**

	Aktivnosti 2019	Indikatori rezultata	Finansijska procjena	Nosilac aktivnosti/ partnerska institucija
2.1.1.	Izrada novog Zakona o radu	- Donešen Zakon o radu	Nisu potrebna finansijska sredstva	MRSS
2.1.2.	Izrada Zakona o posredovanju pri zapošljavanju i pravima za vrijeme nezaposlenosti	- Donešen Zakon o posredovanju pri zapošljavanju i pravima za vrijeme nezaposlenosti	Nisu potrebna finansijska sredstva	MRSS
2.1.3.	Izrada Odluke o utvrđivanju godišnjeg broja dozvola za privremeni boravak i rad stranaca za 2019. godinu	- Donijeta Odluka Odluka o utvrđivanju godišnjeg broja dozvola za privremeni boravak i rad stranaca za 2019. godinu	Nisu potrebna finansijska sredstva	MRSS
2.1.4.	Razvoj kapaciteta i kadrovsko jačanje Zavoda za zapošljavanje za uključivanje u EURES mrežu	- Broj zaposlenih u EURES odsjeku - Broj zaključenih ugovora o zapošljavanju i zaštiti prilikom zapošljavanja u inostranstvu	Nisu potrebna finansijska sredstva	ZZZCG

Cilj 2: Promovisanje fleksigurnosti i smanjivanje rigidnosti zakonodavne zaštite zaposlenja

	Aktivnosti 2019	Indikatori rezultata	Finansijska procjena	Nosilac aktivnosti/ partnerska institucija
2.2.1.	Promovisanje fleksibilnosti na tržištu rada kroz dalji razvoj agencija za ustupanje i agencija za zapošljavanje	- Broj registrovanih agencija za privremeno ustupanje zaposlenih - Broj registrovanih agencija za zapošljavanje - Broj zaposlenih posredovanjem agencija za zapošljavanje	Nisu potrebna finansijska sredstva	Agencije/ MRSS
2.2.2.	Unapređenje rada Socijalnog savjeta i socijalnog dijaloga kroz dalji razvoj kolektivnog pregovaranja	- Broj mišljenja, preporuka i zaključaka	Nisu potrebna finansijska sredstva	Socijalni savjet
2.2.3.	Informisanje građana o novim zakonskim rješenjima koja se odnose na tržište rada	- Sprovedene najmanje 4 edukativne aktivnosti	Nisu potrebna finansijska sredstva	MRSS/ ZZZCG/UPCG/Sin dikati
2.2.4.	Unapređenje nivoa povezanosti poslodavaca i nezaposlenih putem informacionog sistema i kroz razvoj neposredne komunikacije (informatičko povezivanje, posjete poslodavcima, sajmovi zapošljavanja, okrugli stolovi)	- Povećanje broja poslodavaca koji koriste usluge ZZZCG; - Povećanje broja posredovanja; - Povećanje broja učešća ZZZCG na sajmovima	Redovne aktivnosti	ZZZCG

		zapošljavanja, okruglim stolovima, prezentacijama		
2.2.5.	Sprovođenje aktivnosti posredovanja u zapošljavanju	- Broj posredovanja u zapošljavanju (povećanje za 10%); - Broj oglašanih slobodnih radnih mjesta; - Broj popunjenih radnih mjesta posredstvom ZZZCG u poređenju sa ukupnim brojem traženih izvršilaca - Prosječna ocjena usluga posredovanja prema klijentima/poslodavcima prema Anketi za poslodavce	Redovne aktivnosti	ZZZCG

Cilj 3: Podsticanje formalizacije neformalne zaposlenosti

	Aktivnosti 2019	Indikatori rezultata	Finansijska procjena	Nosilac aktivnosti/ partnerska institucija
2.3.1.	Sprovođenje aktivnosti Inspekcije rada u cilju prelaska iz neformalne u formalnu zaposlenost	- Broj lica uvedenih u formalnu zaposlenost	Redovne aktivnosti	UIP/Inspekcija rada
2.3.2.	Analiza i tematski pregled neformalnog zapošljavanja u Crnoj Gori kroz Platformu za zapošljavanje i socijalna pitanja“ (ESAP) Regionalnog savjeta za saradnju	- Izrađena analiza i tematski pregled neformalnog zapošljavanja		MRSS/Inspekcija rada / RCC

2.3.3.	Unapređenje sistema mjerenja neformalne zaposlenosti kroz Anketu o radnoj snazi	- Urađena analiza podataka iz 2018. godine i unapređena formulacija pitanja za praćenje neformalne zaposlenosti		MONSTAT
---------------	---	---	--	---------

PRIORITET 3: Unapređenje kvalifikacija i kompetencija usklađenih sa potrebama tržišta rada

Cilj 1: Promovisanje pristupa i učešća odraslih u cjeloživotnom učenju

	Aktivnosti 2019	Indikatori rezultata	Finansijska procjena	Nosilac aktivnosti/ partnerska institucija
3.1.1.	Organizovanje različitih aktivnosti u cilju promovisanja obrazovanja odraslih	- Broj održanih okruglih stolova, radionica i manifestacija	Redovne aktivnosti	MP/CSO
3.1.2.	Širenje mreže organizatora obrazovanja odraslih koji posjeduju licencu za realizaciju programa	- Povećanje broja licenciranih organizatora obrazovanja za 10%	Redovne aktivnosti	MP/ Organizatori obrazovanja odraslih
3.1.3.	Poboljšanje obrazovne ponude za različite ciljne grupe	- Usvojeno najmanje deset modularizovanih obrazovnih programa	Redovne aktivnosti	MP/CSO
3.1.4.	Sprovođenje programa karijerne orijentacije u stručnim školama	- Program obuke završilo najmanje 100 nastavnika	Redovne aktivnosti	MP/CSO/Zavod za školstvo
3.1.5.	Promovisanje stručnog obrazovanja orijentisanog prema potrebama tržišta rada i strateškim opredjeljenjima Crne Gore	- Broj promotivnih aktivnosti za različite ciljne grupa	Redovne aktivnosti	CSO/MP

Cilj 2: Unapređenje kvaliteta obrazovanja na svim nivoima i usaglašavanje sa potrebama tržišta rada

	Aktivnosti 2019	Indikatori rezultata	Finansijska procjena	Nosilac aktivnosti/ partnerska institucija
3.2.1.	Priprema standarda zanimanja, standard kvalifikacija i ispitnih kataloga	- Urađeno najmanje 30 standarda zanimanja, 15 standarda kvalifikacija	Redovne aktivnosti	CSO/sektorske komisije, Savjet za kvalifikacije
3.2.2.	Priprema programa obrazovanja za odrasle i ispitnih kataloga za sticanje stručnih kvalifikacija	- Urađeno najmanje 5 posebnih programa i 5 ispitnih kataloga	Redovne aktivnosti	CSO/sektorske komisije, Savjet za kvalifikacije
3.2.3.	Priprema modularizovanih obrazovnih programa za nivoe II-V	- Urađeno najmanje 10 modularizovanih programa za nivoe II-V	Redovne aktivnosti	CSO/ Odbor za stručno obrazovanje, Nacionalni savjet za obrazovanje
3.2.4.	Prilagođavanje obrazovnih programa licima sa posebnim obrazovnim potrebama u cilju njihovog lakšeg uključivanja na tržište rada	- Urađeno najmanje 5 prilagođenih obrazovnih programa	Redovne aktivnosti	CSO/MP
3.2.5.	Unapređenje preduzetničkih vještina učenika/polaznika u cilju njihovog samostalnog uključivanja na tržište rada po završetku školovanja	- Broj realizovanih aktivnosti u cilju unapređenja preduzetničkih vještina učenika / polaznika	Redovne aktivnosti	CSO / poslodavci
3.2.6.	Uspostavljanje Informacionog sistema tržišta rada	-Uspostavljen informacioni sistem tržišta rada;		MRSS

		-Utvrdjivanje metodologije izvještavanja	Nisu potrebna finansijska sredstva	
3.2.7.	Organizacija predavanja u cilju osmišljavanja i pokretanja sopstvenog biznisa	- Organizovano 10 predavanja za 60 učenika srednjih škola - Učešće 5 srednjih škola na Međunarodnom sajmu virtuelnih preduzeća	Redovne aktivnosti	MP/CSO
3.2.8.	Programi profesionalne orijentacije	- Najmanje 3000 lica uključeno u aktivnosti	Redovne aktivnosti	ZZZCG

PRIORITET 4: Promovisanje socijalne inkluzije i smanjenje siromaštva

Cilj 1: Unapređenje socijalne inkluzije i sistema socijalne i dječje zaštite, u cilju bolje pokrivenosti i aktivacije ranjivih grupa

	Aktivnosti 2019	Indikatori rezultata	Finansijska procjena	Nosilac aktivnosti/ partnerska institucija
4.1.1.	Sprovođenje mjera socijalne uključenosti radno sposobnih korisnika materijalnog obezbjeđenja	- Izrađeni i sprovedeni individualni planovi aktivacije radno		MRSS/CSR/ZZZCG/socijalni partneri

		sposobnih korisnika materijalnog obezbjeđenja	Redovne aktivnosti	
4.1.2.	Razvoj usluga socijalne i dječje zaštite	- Broj lica obuhvaćenih uslugama socijalne i dječje zaštite	Redovne aktivnosti	MRSS/Lokalne samouprave/Lic encirani pružaoci usluga socijalne i dječje zaštite

Cilj 2: Integracija u obrazovanju i zapošljavanju lica sa invaliditetom

	Aktivnosti 2019	Indikatori rezultata	Finansijska procjena	Nosilac aktivnosti/ partnerska institucija
4.2.1.	Kreiranje programa aktivne politike zapošljavanja za lica sa invaliditetom	- Najmanje jedan javni poziv za programe APZ- a; - Uključeno 25 lica sa invaliditetom	100.000,00 €	ZZZCG
4.2.2.	Sprovođenje procjene invaliditeta u okviru komisije za profesionalnu rehabilitaciju	- Broj rješenja o statusu lica sa invaliditetom i procentu invaliditeta	150.000,00€	ZZZCG
4.2.3.	Sprovođenje mjera i aktivnosti profesionalne rehabilitacije lica sa invaliditetom	- 350 lica sa invaliditetom obuhvaćeno mjerama	200.000,00€	ZZZCG/ poslodavci
4.2.4.	Finansiranje grant šema za podsticanje zapošljavanja lica sa invaliditetom	- Broj odobrenih projekata.	3.300.000,00€	ZZZCG

		- Uključeno 500 lica sa invaliditetom		
4.2.5.	Unapređenje zapošljavanja lica sa invaliditetom kroz subvencionirano zapošljavanje lica sa invaliditetom	- Broj lica uključenih u subvencionirano zapošljavanje	2.200.000 €	ZZZCG
4.2.6	Podrška razvoju preduzetništva za lica sa invaliditetom	- Broj odobrenih kredita	50.000,00 €	ZZZCG
4.2.7.	Izrada Predloga zakona o profesionalnoj rehabilitaciji i zapošljavanju lica sa invaliditetom	- Utvrđen Predlog zakona o profesionalnoj rehabilitaciji i zapošljavanju lica sa invaliditetom	Nisu potrebna finansijska sredstva	MRSS/UNDP

Cilj 3: Uključivanje društveno ranjivih grupa na tržište rada

	Aktivnosti 2019	Indikatori rezultata	Finansijska procjena	Nosilac aktivnosti/ partnerska institucija
4.3.1.	Realizacija programa obrazovanja, za sticanje stručne kvalifikacije za RE populaciju	- Broj lica uključenih u programe - Udio lica uključenih u programe koja su stekla zaposlenje nakon šest mjeseci	20.000,00 €	ZZZCG
4.3.2.	Realizacija programa javnih radova za RE populaciju	- Broj lica uključenih u program	30.000,00€	ZZZCG
4.3.3.	Pružanje podrške uvođenju saradnika u socijalnoj inkluziji Roma i Egipćana u oblasti zapošljavanja	- Unaprijeđene kompetencije saradnika za socijalnu inkluziju Roma i Egipćana u oblasti zapošljavanja, kroz		NVO/ZZZCG

		neposredan boravak u ZZZCG		
--	--	-------------------------------	--	--

DIO IV. Finansijski okvir za realizaciju aktivnosti Akcionog plana

Finansijski okvir za realizaciju aktivnosti iz Akcionog plana zapošljavanja i razvoja ljudskih resursa za 2019. godinu, definisan je u skladu je sa Predlogom Zakona o budžetu Crne Gore za 2019. godinu po pojedinim institucijama. Sredstva su iskazana kod onih institucija za čije aktivnosti je opredijeljen i najveći obim sredstava, i to:

- ✓ Sredstva planirana kod Zavoda za zapošljavanje Crne Gore.....8.800.000,00€
- ✓ Sredstva opredijeljena kod Ministarstva ekonomije.....1.350.000,00 €
- ✓ Ministarstvo prosvjete:
 - sredstva planirana budžetom za redovne aktivnosti
 - sredstva za sprovođenje Programa stručnog osposobljavanja lica sa stečenim visokim obrazovanjem.....7.500.000,00 €
- ✓ Ministarstvo rada i socijalnog staranja
 - sredstva planirana budžetom za redovne aktivnosti
 - kofinansiranje za sprovođenje mjera iz Sektorskog operativnog programa za zapošljavanje, obrazovanje i socijalnu politiku 2015-2017..... 171.600,00€
- ✓ Sredstva iz IPA fondova.....972.400,00€

Napomena: Pojedinim aktivnostima Akcionog plana zapošljavanja i razvoja ljudskih resursa za 2019. godinu u okviru tabelarnog prikaza nedostaje finansijska procjena, s obzirom da u trenutku izrade Akcionog plana ova informacija nije bila dostupna